

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΞΕΝΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

— — — — —

Η σημασία των πραγμάτων

ΜΑΡΤΑ ΡΙΒΕΡΑ ΝΤΕ ΛΑ ΚΡΟΥΘ

Η σημασία
των πραγμάτων

Μετάφραση
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΚΑΛΟΔΙΚΗ

ΩΚΕΑΝΙΔΑ

Στον Μαρθιάλ,
που άφησε χώρο για τα δικά μου πράγματα

Τίτλος πρωτοτύπου:
Marta Rivera de la Cruz, *La importancia de las cosas*

1η έκδοση: Μάρτιος 2015

Μετάφραση από τα ισπανικά: Ιφιγένεια Καλοδίκη
Επιμέλεια: Δήμητρα Λαμπροπούλου
Τυπογραφική διόρθωση: Αρετή Μπουκάλα

© 2009, Marta Rivera de la Cruz
© 2015, για την ελληνική γλώσσα
Εκδόσεις Ωκεανίδα ΑΕ
Δερβενίων 38, 106 81 Αθήνα, τηλ. 210.38.06.137
e-mail: oceanida@internet.gr
www.oceanida.gr

Ηλεκτρονική στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση: Εκδόσεις «Ωκεανίδα»

ISBN 978-960-410-719-3

... Τόσα πράγματα!
Λίμες, πόρτες, χάρτες, ποτήρια, καρφιά
μας υπηρετούν σαν υπάκουοι σκλάβοι,
τυφλά και τόσο παράξενα σιωπηλά.

ΧΟΡΧΕ ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ, *Τα πράγματα*

Αν δεν είχαν συμβεί ένα σωρό περιστατικά, κάθε άλλο παρά συνηθισμένα, οι δρόμοι του Μάριο Μένκελ και του Φερνάντο Μοντάλβο δεν θα είχαν ποτέ την ευκαιρία να διασταυρωθούν. Είχαν γεννηθεί με διαφορετικό πεπρωμένο και οι προσωπικές τους προσδοκίες διέφεραν τόσο μεταξύ τους, που μόνο από θαύμα οι ζωές τους θα μπορούσαν να συναντηθούν, έστω και συμπτωματικά, σε κάποιο σημείο της αλλοπρόσαλλης πορείας του καθενός. Αλλά έτσι τα φέρνει η μοίρα. Έτσι ρίχνει τα ζάρια η τύχη. Και το πεπρωμένο, ή κάποιος θεός χωρίς όνομα, θέλησε να ρίξει με αυτό τον τρόπο τα χαρτιά της μοίρας, ίσως για να διασκεδάσει, ή μάλλον για να δώσει στον Μάριο Μένκελ την ευκαιρία να πάρει τη ζωή στα χέρια του.

Μόλις είχε πάρει το πρωινό του όταν του τηλεφώνησε ο υπάλληλος από το κτηματομεσιτικό γραφείο, ο οποίος, παρακάμπτοντας τους τυπικούς χαιρετισμούς, ακόμη κι αυτούς που επιβάλλει η στοιχειώδης ευγένεια, πέρασε κατευθείαν στο θέμα.

«Είστε ο κύριος Μάριο Μένκελ; Είμαι ο Λοσάδα, από το κτηματομεσιτικό γραφείο. Έχω νέα. Ο κύριος Μοντάλβο αυτοκτόνησε προχθές».

«Πώς είπατε;»

«Ο Φερνάντο Μοντάλβο, ο νοικάρης σας. Αυτοκτόνησε».

Τις περισσότερες φορές ο Μένκελ δυσκολευόταν να θυμηθεί ότι νοίκιαζε ένα διαμέρισμα. Τα είχε κληρονομήσει και τα δύο –και το νοικάρη και το σπίτι– από μια μακρινή θεία, την οποία ίσα που γνώριζε και δεν είχε άλλον πιο κοντινό συγγενή απ' αυτό τον ανιψιό. Έτσι όπως ήρθαν τα πράγματα, ο Μένκελ έπρεπε να πληρώσει στην εφορία ένα απαράδεκτο ποσό –πραγματικά απαράδεκτο– για να περιέλθει στην κυριότητά του το ακίνητο, ένα διαμέρισμα εκατό τετραγωνικών μέτρων στη συνοικία της Τσουέκα. Τη μέρα που υπογράφηκαν τα χαρτιά, παρουσία συμβολαιογράφου, ο δικηγόρος υπαινίχτηκε ότι αν ήθελε να πουλήσει το διαμέρισμα θα μπορούσαν να βρουν έναν τρόπο να ξεφορτωθούν το νοικάρη.

«Είναι καλή εποχή για την αγορά ακινήτων. Η περιοχή έχει αναβαθμιστεί, το ξέρετε; Αυτές οι αδερφές έκαναν καλή δουλειά με τα πρεζάκια και τα βαποράκια. Δεν ξέρω πώς τα κατάφεραν, αλλά δεν έμεινε ούτε ένα. Ούτε για δείγμα. Μπορεί να πιάσετε καλή τιμή, αν αποφασίσετε να πουλήσετε... Και γι' αυτόν το μυστήριο, μην ανησυχείτε».

Ο Μένκελ άργησε λίγο να καταλάβει ότι ο δικηγόρος αποκαλούσε «μυστήριο» τον άνθρωπο που πλήρωνε το νοίκι κάθε μήνα και που είχε μεταφέρει στο όνομά του τους λογαριασμούς του νερού και του ρεύματος.

«Καλά, εντάξει, όμως το θέμα είναι ότι... αυτός ο κύριος μένει δέκα χρόνια στο διαμέρισμα... κι έχει συμβόλαιο αορίστου χρόνου, έτσι δεν είναι;»

«Ναι, βέβαια, αλλά... τελικά, πάντα υπάρχουν τρόποι για να διευθετήσει κανείς αυτά τα ζητήματα». Του έκλεισε το μάτι. «Κι εσείς δεν θα χρειαστεί ν' ασχοληθείτε με τίποτα. Αν το αφήσετε πάνω μου, θα τα αναλάβω όλα εγώ. Γνωρίζω μάλιστα κάνα-δυο πιθανούς αγοραστές που θα 'θελαν πάρα πολύ να το αποκτήσουν. Αλλά πρώτα πρέπει να διώ-

ξουμε αυτό τον τύπο». Κοίταξε το συμβόλαιο. «Τον λένε Μοντάλβο. Όμως αυτά είναι δική μας υπόθεση. Κι όλα νόμιμα, έτσι; Καθαρές δουλειές. Αν ξέρεις πού να χτυπήσεις, τότε δεν υπάρχει πρόβλημα. Άλλωστε, τι σόι επαγγελματίες είμαστε».

Ο Μένκελ άρχισε να καταλαβαίνει γιατί ετούτος ο δικηγόρος, που του τον είχε συστήσει ένας γείτονας, ήταν τόσο ύποπτα φτηνός. Δεν ήταν κάνας δικολάβος αλλά πραγματικός μαφιόζος. Από κείνα τα παλιόμουτρα που αγοράζουν διαμερίσματα με παλιά, χαμηλά ενοίκια και μετά τρομοκρατούν τις γριούλες που μένουν μέσα για να τις διώξουν, προσποιούμενοι ότι υπάρχουν φαντάσματα στο διπλανό σπίτι ή νοικιάζοντας το κάτω διαμέρισμα σε τίποτα αρκουδόγυφτους. Γι' αυτό κι εκείνος μουλάρωσε.

«Κοιτάξτε, η αλήθεια είναι ότι δεν θέλω να πουλήσω. Δεν έχω ανάγκη από λεφτά». Πρόσεξε ότι το στήθος του φούσκωσε ελαφρά προφέροντας τα λόγια αυτά, «δεν έχω ανάγκη από λεφτά», κι ότι ο τόνος που χρησιμοποίησε ήταν λες και μιλούσε ο ίδιος ο Αριστοτέλης Ωνάσης. Πόσο το διασκέδαζε που χάλαγε τα σχέδια εκείνου του απατεωνίσκου. «Το σπίτι είναι καλή επένδυση και πιστεύω ότι οι τιμές στην περιοχή θα συνεχίσουν ν' ανεβαίνουν. Ίσως αργότερα...»

Ο δικολάβος εγκατέλειψε το όλο εγχείρημα, μουρμουρίζοντας μέσα από τα δόντια του κάτι σαν: «Τι με νοιάζει εμένα τι θα κάνετε με το σπίτι σας, εγώ για σας το λέω, εγώ, όπως βλέπετε, δεν έχω τίποτα να κερδίσω, εγώ μόνο να βοηθήσω ήθελα», κι ο Μάριο Μένκελ σκέφτηκε ότι θα πρέπει να καταριόταν από μέσα του τον υπερβολικό ζήλο που έδειξε. Ή ίσως και όχι. Μπορεί απλώς να τον θεωρούσε στόχο, ανίκανο να μυριστεί μια καλή ευκαιρία, ακόμη κι αν του την έβαζαν κάτω απ' τη μύτη. Όπως και να 'χε, αυτός ο Μοντάλβο θα συνέχιζε να ζει στο σπίτι της θείας του

–δηλαδή στο δικό του τώρα πια– ώσπου ν’ αποφασίσει ο ίδιος ν’ αλλάξει κατοικία.

Έτσι λοιπόν, με το που βγήκε από το συμβολαιογραφείο, ο Μάριο Μένκελ μπήκε σ’ ένα μεσιτικό γραφείο –το πρώτο που συνάντησε στο δρόμο του– και ανέθεσε στο μεσίτη οτιδήποτε αφορούσε την είσπραξη του ενοικίου. Επί δέκα χρόνια, ο εν λόγω ενοικιαστής συνεννοούνταν απευθείας με την ιδιοκτήτρια, όμως ο Μάριο Μένκελ δεν ήθελε ν’ ακολουθήσει την ίδια μέθοδο, την οποία θεωρούσε αρκετά ριψοκίνδυνη. Δέχτηκε τους όρους που του έθεσε το μεσιτικό γραφείο –είκοσι τοις εκατό του ενοικίου, αμοιβή κάπως υπερβολική– κι απ’ την πλευρά του έβαλε μόνο έναν: όχι μόνο δεν ήθελε να έχει καμία επαφή με τον ενοικιαστή του, αλλά ούτε και να ξέρει τίποτα γι’ αυτόν. Ούτε ηλικία ούτε επάγγελμα ούτε καταγωγή ούτε κανένα άλλο στοιχείο. Το καλό, όταν έχει κλείσει κανείς τα σαράντα, είναι ότι έχει μάθει πια τον εαυτό του, και ο Μάριο Μένκελ ήξερε πολύ καλά ότι ο μόνος τρόπος για να γλιτώσει από φέσια κι άλλα μπλεξίματα ήταν να αγνοεί τα πάντα για το νοικάρη του. Γιατί, πώς ν’ απαιτήσεις να πληρωθεί το νοίκι από έναν άντρα με τρία παιδιά; Απ’ αυτόν που φροντίζει την ανάπηρη μάνα του; Από κάποιον που τον απέλυσαν πρόσφατα ή από κείνον που έχασε λεφτά στο χρηματιστήριο ή... στον τζόγο;

Ο Μένκελ ήξερε, γιατί ήταν στο χαρακτήρα του, ότι αν είχε οποιαδήποτε σχέση με το άτομο που θα έμενε στο διαμέρισμά του, θα γινόταν αυτόματα θύμα οποιασδήποτε εξαπάτησης μπορούσε να φανταστεί κανείς. Γνώριζε ότι θα του ήταν αδύνατο να αρνηθεί ένα ανταλλακτικό για το πλυντήριο ή να ξαναβάψει ένα δωμάτιο, γιατί καποιανού έτσι του ’κανε κέφι, ή ν’ αγοράσει ένα καινούργιο κρεβάτι. Φανταζόταν τον εαυτό του να μιλάει μ’ εκείνον τον Φερνάντο Μον-

τάλβο, προσπαθώντας να βάλει φρένο στις επιδιώξεις του για ένα καλύτερο σπίτι, κι έβλεπε τον εαυτό του να χάνει συνεχώς έδαφος, τα επιχειρήματά του να καταρρέουν και τελικά να υποχωρεί σε οποιαδήποτε απαίτηση, όσο άδικη και παράλογη κι αν φαινόταν. Γι’ αυτό υπέγραψε το συμβόλαιο με το μεσιτικό, παρέδωσε τα χαρτιά της μεταβίβασης που είχε πάρει από το συμβολαιογράφο και βγήκε απ’ το γραφείο πεπεισμένος ότι είχε διώξει ένα βάρος από πάνω του πριν προλάβει να του προκαλέσει δυσφορία.

Τα επόμενα χρόνια το μεσιτικό τηρούσε απαρέγκλιτα τους όρους της συμφωνίας, του έδινε πριν τις πέντε του μήνα το ποσό του ενοικίου –το οποίο έπαιρνε κάθε χρόνο τη νόμιμη αύξηση– και κάπου κάπου του μετέφερε μερικές λογικές απαιτήσεις του ενοικιαστή –ν’ αλλάξει ένα σπασμένο πλακάκι στο μπάνιο, κάποιο ανταλλακτικό στον καυστήρα– αφού προηγουμένως ένας υπάλληλος είχε ελέγξει κατά πόσο ήταν αναγκαίες. Ο Μένκελ δεν προκαλούσε ποτέ πρόβλημα και δεν έφερνε αντιρρήσεις. Ναι, σίγουρα, είχαν καταφέρει να φτάσουν σε ένα στάτους κβο που τους συνέφερε όλους.

Όλος ο κόσμος έλεγε ότι στάθηκε τυχερός: ένας ενοικιαστής που έμενε στο σπίτι δεκαπέντε χρόνια χωρίς να ενοχλήσει ποτέ, ούτε και να καθυστερήσει ποτέ το ενοίκιο; Σπάνια περίπτωση, του έλεγαν, και μετά άρχιζαν να του εξιστορούν ένα σωρό άλλα περιστατικά με ενοικιαστές που ενώ στην αρχή φαινόταν μια χαρά, στην πορεία αποδεικνύονταν σκάρτοι. Μιλάμε για κάτι απίστευτες υποθέσεις: μια χήρα με την κόρη της που είχαν νοικιάσει ένα διαμέρισμα για να το κάνουν πορνείο, κάτι φοιτητές που έφτιαξαν ένα περίεργο τεράστιο σχέδιο καίγοντας με τσιγάρο το παρκέ του σαλονιού, ένας τύπος που καλλιεργούσε μαριχουάνα στο μικροσκοπικό μπαλκόνι του σπιτιού που νοίκιαζε, μια

φαινομενικά υποδειγματική οικογένεια που σταμάτησε να πληρώνει το ενοίκιο και κλειδαμπαρώθηκε στο διαμέρισμα και δεν έφευγε, με τη δικαιολογία ότι είχε χρεοκοπήσει και δεν είχε πού αλλού να πάει... Ο Μένκελ το θυμόταν αυτό το περιστατικό από την τηλεόραση: μια γυναίκα που έκλαιγε μ' ένα μωρό στην αγκαλιά, και δυο παιδάκια που ούρλιαζαν ζητώντας απελπισμένα να μην τους πετάξουν έξω από το σπίτι, ενώ την ίδια ώρα ένας αστυνομικός κι ένας τύπος με γραβάτα και θλιμμένο ύφος –μάλλον συμβολαιογράφος– προσπαθούσαν να τους συνετίσουν.

Ο Μάριο Μένκελ καταλάβαινε ότι μπροστά σ' ένα τέτοιο θέαμα θα είχε πάρει αμέσως το μέρος των άστεγων. Ποιος είναι ικανός να ξεσπιτώσει μια ολόκληρη οικογένεια με το έτσι θέλω; Να αναγκάσει παιδάκια να κοιμούνται στο δρόμο; Έπειτα, όταν γνώρισε εντελώς τυχαία τον ιδιοκτήτη τού εν λόγω διαμερίσματος, είδε ότι δεν ήταν κανένας μεγιστάνας, όπως είχε φανταστεί στην αρχή, αλλά ένας φτωχός άνθρωπος που υπολόγιζε στα λεφτά από το ενοίκιο για να συμπληρώσει την πενιχρή αναπηρική του σύνταξη. Το συγκεκριμένο περιστατικό έριξε αυτό τον άνθρωπο σε βαριά κατάθλιψη, του προκάλεσε μόνιμες κρίσεις άγχους και χρειάστηκε φαρμακευτική αγωγή και πάνω από έξι χιλιάδες ευρώ για δικαστικά έξοδα. Ναι, όταν ο Μάριο Μένκελ σκεφτόταν αυτές τις περιπτώσεις, αισθανόταν πραγματικά τυχερός με τον ενοικιαστή που του έλαχε. Και τώρα, ο υπάλληλος από το μεσιτικό τον είχε καλέσει για να τον πληροφορήσει ότι αυτός ο ιδανικός ενοικιαστής, τον οποίο θα επιθυμούσαν διακαώς όλοι οι ιδιοκτήτες ακινήτων στον κόσμο, είχε φύγει για τον άλλο κόσμο, και μάλιστα με τη θέλησή του.

«Συνέβη χθες. Τον βρήκε η γυναίκα που καθάριζε το σπίτι. Η κακομοίρα έπαθε νευρικό κλονισμό, μπορείτε να φανταστείτε...»

Η γυναίκα που καθάριζε το σπίτι... αυτό σήμαινε ότι είχε αυτοκτονήσει μέσα στο σπίτι. Ποπό, ήταν ακόμα χειρότερα απ' ό,τι είχε φανταστεί. Δεν τολμούσε να ρωτήσει πώς το είχε κάνει. Μήπως είχε τινάξει τα μυαλά του στον αέρα, αφήνοντας στους τοίχους πιτσιλιές από αίμα; Μήπως είχε ανοίξει την πεταλούδα του γκαζιού προκαλώντας έκρηξη; Ευτυχώς, ο συνομιλητής του διέκοψε τις σκέψεις του.

«Πέθανε από ασφυξία. Τέλος πάντων, κρεμάστηκε».

Εντάξει, αυτό ακουγόταν πιο πολιτισμένο. Τουλάχιστον είναι ένας καθαρός τρόπος να εγκαταλείψει κανείς τα εγκόσμια. Ακόμα κι έτσι όμως, σκέφτηκε ο Μένκελ, αυτής της γυναίκας θα της έπαιρνε πολύ καιρό να ξεχάσει την εικόνα με το σώμα του Μοντάλβο να κρέμεται απ' το σχοινί. Ένωσε να τον πλημμυρίζει ένα απέραντο κύμα συμπόνιας για κείνη την άγνωστη.

«Η αστυνομία κάλεσε εμάς. Άλλωστε ο κύριος Μοντάλβο δεν είχε καμία επαφή μ' εσάς...»

Ο Μένκελ διέκρινε κάποια μομφή σ' εκείνη τη φράση. Στο κάτω κάτω, ο τύπος από το μεσιτικό είχε κάθε δικίωμα να είναι τσατισμένος. Η τάλαιπωρία που προκαλεί μια υπόθεση αυτοκτονίας δεν αποζημιώνεται με ένα είκοσι τοις εκατό επί του ενοικίου. Προσπάθησε να συμμαριστεί τον πόνο εκείνου του Λοσάδα.

«Πιστέψτε με, λυπάμαι πολύ».

«Έπρεπε να πάω εγώ ο ίδιος να αναγνωρίσω το πτώμα». Του Μένκελ του φάνηκε ότι ο άλλος ούτε που τον άκουγε. «Το φαντάζεστε; Το αφεντικό μου είπε να πάρω εσάς, και ήμουν έτοιμος να το κάνω, αλλά ύστερα σκέφτηκα ότι αφού δεν είχατε δει ποτέ το πρόσωπο του κυρίου Μοντάλβο δεν θα βοηθούσατε στην αναγνώριση. Οπότε γιατί να σας ειδοποιήσω; Αυτό είπα και στην αστυνομία: Ο κύριος Μένκελ μόνο εμπόδιο θα είναι. Και σ' αυτές τις πε-

ριπτώσεις, ξέρετε, όσο πιο πολλοί ανακατεύονται τόσο το χειρότερο».

Ο Μάριο Μένκελ παραδέχτηκε ότι ο τύπος από το μεσιτικό, παρά τους χοντροκομμένους τρόπους του, ήταν πάρα πολύ λογικός.

«Και... και η οικογένειά του; Του κυρίου Μοντάλβο... Το πιο λογικό θα ήταν να...»

«Όχι, όχι, αυτός ο άνθρωπος δεν είχε κανέναν. Ή, τουλάχιστον, έτσι είπε η αστυνομία. Έκαναν έρευνες. Όπως φαίνεται, δεν ήταν από δω και δεν μπόρεσαν να εντοπίσουν κανένα συγγενή. Κι έτσι, ο κλήρος έπεσε σ' εμένα και δεν ήταν ευχάριστο... δεν ήταν καθόλου ευχάριστο. Και δεν νομίζω ότι είναι μες στα καθήκοντά μου ν' αναγνωρίζω πτώματα».

Ο Μένκελ σκέφτηκε ότι ο τύπος από το μεσιτικό είχε όλα τα δίκια με το μέρος του. Κατά πάσα πιθανότητα, θα έπαιρνε ένα μισθό πείνας –στις αρχές της τρίτης χιλιετίας, χρόνο με το χρόνο, στένευαν τα περιθώρια αξιοπρεπούς διαβίωσης, αφού οι μισθοί γίνονταν όλο και πιο εξευτελιστικοί– που θα τον έβγαζε τσίμα τσίμα μέχρι το τέλος του μήνα. Και σαν να μην έφτανε που έτρεχε όλη μέρα στη Μαδρίτη για να δείχνει σπίτια, να κυνηγάει τους ενοικιαστές να τον πληρώσουν και να τσακώνεται με αγενείς ιδιοκτήτες, χρειάστηκε ν' αναγνωρίσει κι ένα πτώμα –Ποπό, αχ Θεέ μου!–, ένα σώμα άψυχο και παγωμένο, το κοκαλωμένο και άκαμπτο κορμί ενός άγνωστου αυτόχειρα, για να μπορέσουν να του δώσουν ένα όνομα κι ένα επίθετο. Δεν ήταν δίκαιο, και ο Μάριο Μένκελ αναγνώριζε την ευθύνη του σ' αυτή την καινούργια τρικλοποδιά που είχε βάλει η ζωή σ' εκείνο το δύστυχο εργαζόμενο στον κτηματομεσιτικό τομέα.

«Λυπάμαι ειλικρινά», επανέλαβε χωρίς καμιά ελπίδα να τον πιστέψει.

«Τι να κάνουμε; Αυτά έχει η ζωή. Πάντως, ο Μοντάλ-

βο τώρα πια βρίσκεται στο νεκροτομείο, οπότε δεν θα μας απασχολήσει περισσότερο...»

Αυτός ο πληθυντικός καθησύχασε τον Μένκελ. Αν και εμμέσως αυτός του είχε προκαλέσει τούτη τη συμφορά, ο τύπος τον έβλεπε σαν... σαν σύντροφο στα βάσανα. Ήταν προφανές ότι τον είχε ήδη συγχωρήσει. Τώρα ήταν μαζί σ' αυτό. Όφειλε βέβαια να του αναγνωρίσει ότι, μέχρι τότε, εκείνος είχε κάνει την πιο βρόμικη δουλειά.

«... κι αυτό που πρέπει να κάνουμε τώρα είναι να βρούμε άλλον ενοικιαστή. Αλλά πρώτα, φυσικά, πρέπει ν' αδειάσουμε το διαμέρισμα».

«Όχι, όχι, θα το νοικιάσουμε επιπλωμένο. Είμαστε ομάδα, έτσι δεν είναι; Εσείς κι εγώ. Έτσι δεν θα χάσουμε χρόνο. Άλλωστε όλος ο κόσμος θέλει επιπλωμένα διαμερίσματα. Έρχονται πιο οικονομικά... ή τουλάχιστον έτσι πιστεύουν».

«Μου φαίνεται ότι δεν καταλάβατε. Δεν μιλάω ούτε για ντουλάπες ούτε για κρεβάτια... Μιλάω για τα πράγματα του κυρίου Μοντάλβο. Τα βιβλία του, τους δίσκους του, τα διακοσμνητικά του αντικείμενα... Όλα αυτά τα συμπράγκαλα που οι άνθρωποι δεν τα πετάνε, που να τους σκότωναν, κι ας είναι σκέτη σαβούρα».

«Καλά», ο Μένκελ προσπαθούσε να είναι αισιόδοξος, «όπως και να 'χει, δεν νομίζω ότι θα είναι και τόσο δύσκολο».

Από την άλλη μεριά του τηλεφώνου ακούστηκε ένα ξερό γέλιο που σύντομα έγινε σκληρό, σχεδόν απειλητικό.

«Ξέρετε κάτι, κύριε Μάριο; Εσείς δεν γνωρίζατε τον Φερνάντο Μοντάλβο. Εγώ όμως, ναι. Και σας διαβεβαιώνω ότι το άδειασμα του διαμερίσματος θα είναι πολύ δύσκολο. Α, ναι. Πάρα πολύ δύσκολο. Θα κάνουμε το εξής». Του Μένκελ του φάνηκε ότι η φωνή του άλλου ξαφνικά έγι-
νε χαρούμενη, σχεδόν θριαμβευτική, σαν να έλεγε *Τώρα θα δεις, εξυπνάκια, τώρα θα δεις τι σε περιμένει!* «Ας συνα-

ντηθούμε αμέσως για να σας δείξω το σπίτι. Μην ανησυχείτε, δεν υπάρχει κανένα ίχνος απ' το περιστατικό».

Ο Μάριο Μένκελ συνειδητοποίησε πως, παρότι για λίγα λεπτά είχε ξεχάσει τις ιδιαίτερες περιστάσεις γύρω απ' το χαμό του ενοικιαστή του, ένωσε βαθιά ανακούφιση για τη διευκρίνιση. Δεν ήταν προετοιμασμένος να βρεθεί αντιμέτωπος με ένα κρεμασμένο σχοινί ας πούμε, ή με το περιγραμμά ενός κορμιού σχεδιασμένο με κιμωλία στο παρκέ.

«Τα λέμε στις έντεκα στην είσοδο του κτιρίου;»

«Στις έντεκα ακριβώς. Και θα δείτε και μόνος σας αν θα είναι δύσκολο ή όχι».

Πριν κλείσει το τηλέφωνο, ο Μένκελ είχε την εντύπωση ότι τον άκουσε πάλι να γελάει. Κάθισε στον καναπέ στο σαλόνι και κοίταξε γύρω του λες κι έψαχνε να βρει κάτι να τον εκπλήξει στο συνηθισμένο του κόσμο, ανάμεσα στους τέσσερις τοίχους του σπιτιού του. Ξαφνικά ένωσε πεθαμένος απ' την κούραση. Ένας άντρας νεκρός. Μια αυτοκτονία σε ένα διαμέρισμα που του ανήκε. Ευχαριστούσε το Θεό που είχε κανονίσει έτσι τα πράγματα, ώστε να ασχοληθεί το μεσιτικό με ό,τι είχε να κάνει με... με... Σε μια κρίση μαζοχισμού, προσπάθησε να φανταστεί την αστυνομία να καλεί τον ίδιο να εξετάσει το άγνωστο πτώμα. Ο Μένκελ ανατρίχιασε σύγκορμος. Τι φρίκη, σκέφτηκε, τι τρομάρα! Δεν θα ήταν ικανός να κάνει όσα έκανε αυτός ο άντρας από το μεσιτικό, να μπει στο σπίτι ή –ο Χριστός κι η Παναγία!– στο νεκροτομείο, και να παρατηρεί με προσοχή έναν αστυνομικό να απομακρύνει το σεντόνι από το πρόσωπο του νεκρού, ώστε να μπορέσει αυτός να δώσει τα απαραίτητα στοιχεία για την αναγνώριση και την ταυτότητά του. Υποσχέθηκε στον εαυτό του ότι θα έβρισκε έναν τρόπο να απο-

ζημιώσει τον καλό κύριο από το γραφείο που αναγκάστηκε να αναλάβει αντί γι' αυτόν το διόλου ευχάριστο καθήκον να συμπληρώσει τα σωστά στοιχεία στη ληξιαρχική πράξη θανάτου ενός κακόμοιρου ανώνυμου πτώματος.

Ο Μάριο Μένκελ αναρωτήθηκε ποιοι λόγοι να οδήγησαν τον Φερνάντο Μοντάλβο στην αυτοκτονία, κι ένωσε να ασπρίζει στη σκέψη ότι ίσως να ήταν τα οικονομικά προβλήματα αυτά που τον έκαναν να επισπεύσει με τη θέλησή του το πέρασμά του στον άλλο κόσμο. Ίσως η αγωνία επειδή δεν μπορούσε να αντεπεξέλθει στα μηνιαία έξοδα του σπιτιού... Ένωσε έναν κρύο ιδρώτα να λούζει το μέτωπό του: αν εκείνος ο άνθρωπος είχε αυτοκτονήσει επειδή δεν μπορούσε να πληρώσει το ενοίκιο, ε τότε... ο Μάριο δεν θα μπορούσε να το ξεπεράσει ποτέ. Σκέφτηκε όμως ότι, πριν πάρει κανείς μια τόσο αμετάκλητη απόφαση όπως το να κρεμαστεί, θα έκανε μια προσπάθεια να το διαπραγματευτεί με το μεσιτικό, που θα μετέφερε αμέσως στον ιδιοκτήτη το συγκεκριμένο αίτημα. Η καρδιά του πήγε στη θέση της. Όχι, δεν μπορεί να ήταν οικονομικό το θέμα. Κάτι άλλο έτρεχε. Ίσως μια ερωτική απογοήτευση. Αν και ήταν αλήθεια ότι του Μένκελ δεν του φαινόταν πιθανό να πάρει κάποιος την απόφαση να πεθάνει για καθαρά αισθηματικούς λόγους. Ο ίδιος ήταν για χρόνια ερωτευμένος με την ίδια γυναίκα χωρίς ανταπόκριση –εν τω μεταξύ μάλιστα εκείνη είχε παντρευτεί άλλον– και ποτέ δεν του πέρασε απ' το μυαλό να λύσει το ερωτικό του πρόβλημα με μια αυτοκτονία.

Ο Μένκελ αναρωτήθηκε γιατί ξαφνικά ενδιαφερόταν τόσο για τις λεπτομέρειες του θανάτου του Φερνάντο Μοντάλβο, ενώ μέχρι τότε δεν ήθελε να ξέρει τίποτα για τη ζωή του, και γι' άλλη μια φορά σκέφτηκε: άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου. Σκούπισε τον ιδρώτα από το μέτωπό του με ένα μαντίλι, έκλεισε τα μάτια του και αναθάρρησε στη σκέ-

ψη ότι με λίγη τύχη ο έλεγχος του σπιτιού θα τελείωνε μέσα σε μισή ωρίτσα: στις δώδεκα και τέταρτο είχε παράδοση σ' ένα σεμινάριο στο πανεπιστήμιο και ποτέ στα δεκατέσσερα χρόνια δεν είχε αργήσει σε κανένα από τα μαθήματά του.

Ο Μάριο Μένκελ δίδασκε Δημιουργική Γραφή. Όσοι τον γνώριζαν έλεγαν από μέσα τους ότι ο Μένκελ ήταν ο τελευταίος άνθρωπος στον κόσμο που θα μπορούσε να γράψει βιβλίο, κι όμως το είχε κάνει. Δεκατέσσερα χρόνια πριν είχε σημειώσει φοβερή επιτυχία με το πρώτο –και τελευταίο– λογοτεχνικό του μυθιστόρημα με τίτλο *Όσα μου διηγήθηκε ο Μπέρναρ Μ.*, που το δέχτηκαν με ενθουσιασμό οι κριτικοί και με μεγάλο ενδιαφέρον οι αναγνώστες. Ανατυπώθηκε επτά φορές, πουλήθηκαν συνολικά σαράντα χιλιάδες αντίτυπα, και ο Μάριο Μένκελ –που τότε ήταν τριάντα τριών χρονών– είδε να του παρουσιάζονται απρόσμενες ευκαιρίες.

Η διδασκαλία ήταν μια απ' αυτές. Εκείνη την εποχή το ιδιωτικό Πανεπιστήμιο Λουίς ντε Καμόενς μόλις είχε ανοίξει τις πύλες του και είχε συμπεριλάβει στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες μια σειρά από σεμινάρια με πομπώδεις τίτλους – Ιστορία Πολιτικής Προπαγάνδας: Πώς να κερδίσεις τον πόλεμο στο γαλαξία των μίντια· Κινηματογράφος και Λογοτεχνία: Πώς να διευρύνεις τα σύνορα ανάμεσα σε δύο μορφές έκφρασης· Ο Δρόμος προς τη Νιρβάνα: Οι ανατολικές θρησκείες και οι επιπτώσεις τους στη σύγχρονη κοινωνιολογία– και ο πρύτανης σκέφτηκε ότι θα ήταν καλή ιδέα να βρει ένα συγγραφέα να διδάξει λογοτεχνικές τεχνικές. Κάποιος πρότεινε τον Μένκελ, και όταν τον κάλεσαν για να του κάνουν την πρόταση, εκείνος δέχτηκε αμέσως, αν και δεν πίστευε ότι υπήρχαν τεχνικές αφήγησης, δεν πίστευε ότι υπήρχε έστω και ένας άνθρωπος στον κόσμο που να μπορεί να μάθει σε κάποιον που δεν ξέρει πώς να γράφει, δεν πίστευε ότι

η τέχνη της συγγραφής μυθιστορημάτων ήταν κάτι που μαθαίνεται, και τέλος δεν πίστευε ότι ο ίδιος θα μπορούσε να θεωρείται συγγραφέας. Αν και δεν το έλεγε σε κανέναν –ούτε καν στον εκδότη του που τον ενθάρρυνε να του φέρει κι άλλο κείμενο, «το συντομότερο δυνατόν, να εκμεταλλευτούμε την επιτυχία που έχεις τώρα»–, ο Μάριο Μένκελ ήταν πεπεισμένος πως είχε δώσει ό,τι είχε να δώσει στο πρώτο του μυθιστόρημα. Για κείνον υπήρχε μόνο μια ιστορία –μια φοβερή ιστορία, για ποιο λόγο να το αρνηθεί άλλωστε;– και αυτήν είχε εξιστορήσει στο *Όσα μου διηγήθηκε ο Μπέρναρ Μ.* Έτσι, αντίθετα απ' όσα περίμεναν απ' αυτόν οι εκδότες του, οι αναγνώστες, ακόμη και οι βιβλιοπώλες, εκείνος δεν είχε τίποτε άλλο να πει. Οπότε δέχτηκε την προσφορά του πανεπιστημίου: είχε πολύ ελεύθερο χρόνο και ήθελε όσο τίποτε άλλο να τον γεμίσει.

Εκτός απ' αυτό, η ιδέα της διδασκαλίας πάντα του φαινόταν ελκυστική, καθώς επίσης και η ιδέα να έχει σταθερό ωράριο –έτσι όπως είχε εξελιχτεί η ζωή του τα τελευταία χρόνια δεν του το επέτρεπε–, αλλά και η δυνατότητα να ανήκει σε μια ακαδημαϊκή κοινότητα. Η ένταξη σε μια ομάδα ανθρώπων που έχουν ως σκοπό τη διάδοση της γνώσης είχε κάτι το αγνό, ήταν κάτι πραγματικά υπέροχο ή, τουλάχιστον, έτσι πίστευε εκείνος. Παρ' όλη την ταπεινοφροσύνη του και την επίγνωση της ασημαντότητάς του, ο Μάριο Μένκελ θεωρούσε ότι όποιος διδάσκει κάτι, έχει το δικαίωμα να τοποθετεί τον εαυτό του ένα σκαλί πάνω από τους υπόλοιπους, σε μια εντελώς διαφορετική κατηγορία. Δεν είχε φανταστεί ούτε στα πιο τρελά του όνειρα μια τέτοια ζωή, αλλά, αφού τώρα του δινόταν η ευκαιρία, δεν σκόπευε να την αρνηθεί, κι ας μην πίστευε και πολύ στις τεχνικές γραφής, στους μαθητευόμενους συγγραφείς και στη δική του διδακτική ικανότητα ως υποτιθέμενου συγγραφέα.

Όταν άρχισε να παραδίδει μαθήματα ως αναπληρωτής καθηγητής, το όνομά του ακουγόταν πολύ –άλλοι αυτό το λένε φήμη, όχι όμως κι ο Μάριο Μένκελ– και το Λουίς ντε Καμόενς είχε μόλις ανοίξει. Για μεγάλη του φρίκη –ήταν ένας σεμνός άνθρωπος που δεν είχε σπουδαία ιδέα για τον εαυτό του και προτιμούσε να τον αγνοούν απ’ το να τον εκθειάζουν συνέχεια–, στο διδακτικό προσωπικό τον παρουσίασαν σαν ένα εξαιρετικό απόκτημα και στους φοιτητές σαν έναν αυριανό νομπελίστα. Μόνο ο ίδιος ο Μένκελ ήξερε ότι όλα αυτά ήταν υπερβολές: οι υπόλοιποι καθηγητές, τα παιδιά, τα μέλη της Συγκλήτου, θεωρούσαν την παρουσία του εκεί πραγματική πολυτέλεια. Από τότε είχαν περάσει κοντά δεκατέσσερα χρόνια και είχαν συμβεί διάφορα: αυτός είχε βυθιστεί σε πολύχρονη συγγραφική σιωπή –την οποία στον εκδοτικό οίκο ήθελαν να αποδώσουν στο γνωστό συγγραφικό μπλοκάρισμα– και το πανεπιστήμιο υπέστη μια εκπληκτική μεταμόρφωση.

Το Πανεπιστήμιο Λουίς ντε Καμόενς* ιδρύθηκε χωρίς ιδιαίτερες ακαδημαϊκές βλέψεις, πιο πολύ για να δώσει τη δυνατότητα για ανώτερες σπουδές σε μια χούφτα μαμόθρεφτα, ανίκανα να ανταποκριθούν στις υψηλές απαιτήσεις των δημοσίων πανεπιστημίων, καθώς και σ’ εκείνες των όχι και τόσο αξιολόγων ιδιωτικών κέντρων. Αρχικά, οι ιδρυτές ονειρεύονταν κοπάδια μετέφηβων με όχι ιδιαίτερα υψηλή νοημοσύνη, πλειάδες από στουρνάρια με δεκατρία επίθετα, ορδές από αγόρια και κορίτσια με παχύλο τραπεζικό λογαριασμό και περιορισμένη φαιά ουσία, των οποίων οι γονείς –έχοντας

* Προς τιμήν του Πορτογάλου ποιητή Λουίς ντε Καμόενς (Κοΐμπρα, 1524-Λισαβόνα, 1580). (Σ.τ.Ε.)

πλέον παραδεχτεί το γεγονός ότι δεν έφεραν στον κόσμο κανένα φωστήρα– έβλεπαν στο Λουίς ντε Καμόενς τη μοναδική ευκαιρία λύτρωσης για τα βλαστάρια τους. Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα παρείχε σε αυτό το σινάφι από αποβλακωμένα αγόρια και κορίτσια μια διέξοδο –τη μοναδική– προκειμένου να αποκτήσουν έναν πανεπιστημιακό τίτλο που θα τον ανέμιζαν σαν λάβαρο τα επόμενα χρόνια.

Στην ιδρυτική συνέλευση, κάποιος τόλμησε να εκφράσει δυνατά τις αμφιβολίες του σχετικά με τη χρησιμότητα της απόκτησης ενός τίτλου ανώτερων σπουδών, και όλοι σηκώθηκαν σαν σίφουνες και έξαλλοι απάντησαν με φωνές απομονώνοντας τον αμφισβητία. «Κι ο σκωληκοειδίτης, δεν είναι και πολύ σαφές σε τι εξυπηρετεί, αλλά βρίσκεται εκεί, και τ’ αυτιά, δεν έχουν και μεγάλη αξία, αλλά κανείς δεν θέλει να τα κόψει, για όνομα του Θεού!» είπε ο Κλαούντιο Σαλντάνια, κερδίζοντας το χειροκρότημα της πλειοψηφίας για τα πετυχημένα παραδείγματά του. Ήταν σαφές ότι το Πανεπιστήμιο Λουίς ντε Καμόενς δεν προσπαθούσε να συναγωνιστεί τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Άιβι Λιγκ. Απλώς θα γινόταν μια καλή επιχείρηση που θα εξασφάλιζε επιδοτήσεις, θα εισέπραττε υπέρογκα ποσά από τις εγγραφές και θα επέτρεπε σε κάποιους επενδυτές να συμμετέχουν στα προγράμματα χορηγιών με αντάλλαγμα τη φορολογική απαλλαγή. Αν παράλληλα πρόσφερε και κοινωνικό έργο απονέμοντας έναν τίτλο σε μια ολόκληρη γενιά πανηλίθιων, τόσο το καλύτερο.

Όμως τα πράγματα ποτέ δεν γίνονται όπως τα σχεδιάζουμε, ούτε καν όταν αυτοί που τα σχεδιάζουν είναι, υποτίθεται, μια επιτροπή ειδημόνων. Ο Κλαούντιο Σαλντάνια, ο πρύτανης, δεν μπορούσε να καθορίσει ποια στιγμή ακριβώς ξέφυγε η κατάσταση από τον τόσο προσεγμένο σχεδιασμό, και τότε ένα σωρό παιδιά με εξαιρετικές επιδόσεις έκαναν

αίτηση για μια θέση στο πανεπιστήμιο. Ίσως ήθελαν να αποφύγουν τα δημόσια πανεπιστήμια, όπου είχαν μαζευτεί όλοι οι μετανάστες και είχε χαθεί τελείως ο έλεγχος. Μπορεί και να τους προσέλκυσε το διαφημιστικό σλόγκαν του πανεπιστημίου: *Το ενενήντα εννέα τοις εκατό των σπουδαστών μας αφομοιώνεται από την αγορά εργασίας μέσα σε τρεις μήνες μετά την αποφοίτηση.* Ένα τσιτάτο που, με αρκετή δόση μεγαλοψυχίας, αποσιωπούσε το γεγονός ότι οι εν λόγω απόφοιτοι είχαν βρει δουλειά σε κάποια από τις ήδη κερδοφόρες οικογενειακές επιχειρήσεις. Και το υπόλοιπο ένα τοις εκατό που παρέμενε στην ανεργία ήταν όσοι α) δεν είχαν ανάγκη να δουλέψουν, ή β) ήταν τόσο τούβλα, που ούτε οι ίδιοι οι γονείς τους δεν τους ήθελαν στη δουλειά τους.

Όπως και να 'χει, τα βλαμμένα πλουσιόπαιδα άρχισαν να δίνουν τη θέση τους σε μια γενιά έξυπνων παιδιών, με οικονομική επιφάνεια αντάξια αυτής των προκατόχων της. Κι έτσι, μια ωραία πρωία ο πρύτανης συνειδητοποίησε ότι τα πράγματα δεν πήγαιναν όπως τα είχε σχεδιάσει και ότι το Λουίς ντε Καμόενς δεν ήταν πλέον ένα καταφύγιο για πανύβλακες. Αντιθέτως, τώρα στους περιποιημένους κήπους του κολεγίου περπατούσαν αγόρια και κορίτσια που τα απασχολούσε σοβαρά το μέλλον τους, νέοι ευφυείς και προικισμένοι που απολάμβαναν το προνόμιο να κάνουν μάθημα σε τάξεις των είκοσι πέντε φοιτητών και να διασχίζουν τους διαδρόμους χωρίς να πέφτουν πάνω σε συνομήλικούς τους αμφίβολης κοινωνικής, πολιτισμικής και εθνικής προέλευσης. Οποιοσδήποτε βρισκόταν ανάμεσα σ' αυτούς τους τοίχους ήταν ευλογημένος με το θείο δώρο της τύχης, αφού σ' εκείνο το πανεπιστήμιο δεν υπήρχε περίπτωση συναναστροφής με τις λεγόμενες «κακές παρέες».

Το γεγονός ότι το Λουίς ντε Καμόενς ήταν ένα καλό μέλος για να κάνεις φίλους –και για να βρεις το άλλο σου μι-

σό με τις καλύτερες προοπτικές για το μέλλον – συνιστούσε επιπλέον διαφήμιση για το κολλέγιο. Οι σπουδαστές του Καμόενς έβγαιναν μεταξύ τους, φλέρταραν μεταξύ τους, πηδιόνταν μεταξύ τους και μερικές φορές παντρεύονταν μεταξύ τους, προς μεγάλη ικανοποίηση των γονιών και όσων είχαν στήσει αυτή την μπίζνα, που όταν μυρίζονταν ότι μια καινούργια περίπτωση ενδογαμίας θα κατέληγε στα σκαλιά της εκκλησίας, ξεφύσαγαν ανακουφισμένοι, γνωρίζοντας ότι το πανεπιστήμιο είχε παίξει καθοριστικό ρόλο στο να διασταυρωθούν οι δρόμοι δύο παιδιών, που κατά βάθος ήταν γραφτό να συναντηθούν για να κρατήσουν αμόλυπτη την αξιοθαύμαστη φυλή των προνομιούχων.

Έτσι, σχεδόν τρεις πενταετίες αφότου άνοιξε τις πύλες του για πρώτη φορά, το πανεπιστήμιο είχε πια την πολυτέλεια να αποχωριστεί μια για πάντα τους φοιτητές με τις απαράδεκτες επιδόσεις και τους ντροπιαστικούς βαθμούς στις κατατακτήριες εξετάσεις, και μπορούσε τώρα να μοιράζει τις λιγοστές του θέσεις σε άντρες και γυναίκες που, εκτός από το γεγονός ότι τα ονόματά τους παρέπεμπαν στην επιχειρηματική αφρόκρεμα της χώρας, είχαν δείξει επιπλέον ότι ήταν έτοιμοι να αντιμετωπίσουν το μέλλον. Γι' αυτό δεν δυσκολεύτηκαν να πείσουν κάποια αμερικανικά πανεπιστήμια πόσο ενδιαφέρον θα ήταν ένα πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών ανάμεσα στις δύο όχθες του Ατλαντικού. Πέντε πανεπιστήμια τσίμπησαν το δόλωμα –όχι το Κορνέλ φυσικά, ούτε το Χάρβαρντ ή το Πρίνστον–, ωστόσο η ύπαρξη ενός ενδιαφέροντος συστήματος μεικτών σπουδών που ολοκληρώνονταν με την απόκτηση ενός διπλώματος από ένα ισπανικό κι ένα αμερικανικό πανεπιστήμιο αποδείχτηκε άλλη μια εκπληκτική διαφήμιση για το Λουίς ντε Καμόενς. Είναι αλήθεια ότι ορισμένοι, που δεν τους έπεφτε λόγος, αμφισβητούσαν την ακαδημαϊκή αξία αυτών

των υβριδικών τίτλων –πτυχιούχος Διοίκησης Επιχειρήσεων από τα πανεπιστήμια Λουίς ντε Καμόενς και Σεντ Τζέιμς της Μινεάπολις, πτυχιούχος Επικοινωνίας από τα πανεπιστήμια Λουίς ντε Καμόενς και Γουίλιαμ Κόνορς της Φιλαδέλφειας–, αλλά αυτοί οι ξενέρωτοι που κατέκριναν το σχέδιο σπουδών Ευρώπης-Αμερικής δεν ήταν παρά μια χούφτα κακιασμένοι, «μετριότητες, κακομοίρηδες, αστοιχείωτοι που νομίζουν ότι κάποιος είναι, αλλά, μά την Παναγία, δεν έχουν διασχίσει ούτε τα Πυρηναία». Έτσι, ο αριθμός των αιτήσεων για τα προγράμματα ανταλλαγής εκτοξεύτηκε μόλις δύο χρόνια αφότου άρχισε η λειτουργία τους.

Επίσης, η ζήτηση για μια θέση στο πανεπιστήμιο ήταν απίστευτη: για κάθε εφτά υποψηφίους υπήρχε μόνο μία θέση στις αίθουσες. Όταν πλησίαζε ο καιρός για την επιλογή καινούργιων φοιτητών –η περίοδος των αιτήσεων ξεκινούσε τον Μάιο και τελείωνε στις αρχές Ιουνίου–, άρχιζαν επίσης να μπαίνουν στο παιχνίδι τα μεγάλα μέσα, έτσι οι αρμόδιοι για την τελική επιλογή λάμβαναν δεκάδες εκατοντάδες τηλεφωνήματα, γράμματα και ιμέιλ που πρότειναν τον τάδε ή τον δείνα υποψήφιο. Βέβαια, είναι γεγονός ότι αν ζητούσε κανείς να δεχτούν ένα μαθητή του οποίου ο βαθμός δεν πλησίαζε το οχτώ, απέρριπταν αμέσως το αίτημά του. Αν από ένα παράξενο παιχνίδι της τύχης το Λουίς ντε Καμόενς ανήκε πλέον στην αφρόκρεμα, ο πρύτανης δεν ήταν διατεθειμένος να αλλάξουν τα πράγματα για να τα έχει καλά με μια χούφτα ζήτουλες, και σε αυτό –χάρη και στη στήριξη της Συγκλήτου– μπορούσε να φανεί αδιάλλακτος.

Αφού λοιπόν γινόταν ένα πρώτο ξεσκαρτάρισμα με κριτήρια αυστηρώς ακαδημαϊκά, έμπαιναν στο παιχνίδι τα λεγόμενα «βύσματα», και σε αυτή τη φάση ο βαθμός της πίεσης που ασκούσαν στην επιτροπή επιλογής άγγιζε τα όρια του ανυπόφορου. Μερικές φορές έφταναν μακρόσυρτες χει-

ρόγραφες επιστολές, σημειώματα με εξευτελιστικές ικεσίες, ακόμα και πλούσια δώρα, αλλά επίσης λάμβαναν και επιθετικά γράμματα, βίαια, ή ακόμα και καθαρά απειλητικά τηλεφωνήματα. Τα μέλη της επιτροπής είχαν βαρεθεί να καταγγέλλουν αυτές τις πράξεις που υπονόμειναν την ψυχική τους ηρεμία και την ακεραιότητά τους, αλλά ο πρύτανης δεν τους έδινε ιδιαίτερη σημασία και μάλιστα αισθανόταν περήφανος που κάποιος θα έφταναν μέχρι και στο έγκλημα για μια θέση στο πανεπιστήμιό του. Πόσο μάλλον όταν οι τιμές της εγγραφής και των διδάκτρων ανέβαιναν κάθε χρόνο χωρίς να παραπονιέται κανείς. Οι δωρεές πολλαπλασιάζονταν, καθώς επίσης και οι προσφορές χορηγιών από διάφορα ιδρύματα, ενώ μέσω των εταιρειών όπου δούλευαν, οι παλιότεροι φοιτητές χρηματοδοτούσαν τη βιβλιοθήκη ή κάποιο από τα εργαστήρια ή υπέγραφαν συμβάσεις, ώστε οι πτυχιακοί φοιτητές να κάνουν στις εν λόγω εταιρείες την πρακτική τους επί πληρωμή. «Τι άλλο να ζητήσει κανείς;» σκεφτόταν ο πρύτανης. «Τι άλλο να ζητούσαν από την τύχη;» Το Λουίς ντε Καμόενς προοριζόταν για ηλίθιους, είχε ξεκινήσει με χίλιες δυο δυσκολίες για να ικανοποιήσει την εμμονή ορισμένων γονιών να δουν τα κουτορνίθια τους με πανεπιστημιακό τίτλο και αντί γι' αυτό κατέληξε να γίνει μια ακαδημαϊκή Αρκαδία.* Να ανήκει σε μια κατηγορία που τον πρώτο καιρό δεν τολμούσαν να ονειρευτούν ούτε οι πιο αισιόδοξοι από τους ιδρυτές.

Εκεί που οδήγησαν οι εξελίξεις, ήταν λογικό να γίνουν μερικές ευνόητες αλλαγές και στο διδακτικό προσωπικό. Όμως, παρ' όλο που το σώμα των καθηγητών είχε προφανώς προσαρμοστεί στις ανάγκες αυτής της νέας κατάστασης,

* Ως λογοτεχνικός όρος: εκείνος που αναφέρεται στην ειδυλλιακή ποιμενική ζωή. (Σ.τ.Δ.)

όσοι συμμετείχαν στον αρχικό σχεδιασμό του Λουίς ντε Καμόενς διατήρησαν τις θέσεις τους. Ο Μάριο Μένκελ ήταν ένας από τους πρωτεργάτες του πανεπιστημίου. Όταν τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν, σκέφτηκε ότι το φτωχό βιογραφικό του –το μόνο πλεονέκτημά του ήταν εκείνη η αδύναμη ιδιότητά του ως συγγραφέας ενός και μοναδικού μυθιστορήματος– θα τον τοποθετούσε ανάμεσα στους πρώτους υποψήφιους για απόλυση, και δέχτηκε στωικά την κατάσταση, όπως παλιότερα είχε αποδεχτεί με την ίδια εγκαρτέρηση άλλες, πολύ πιο βαριές. Όμως όταν πέρασε ο καιρός και, αντί να λάβει ένα γράμμα ακύρωσης του συμβολαίου του, βρήκε στη θυρίδα του γραφείου του μια προσφορά ανανέωσης –που περιλάμβανε και μια μικρή αύξηση των διδακτικών του ωρών–, ένιωσε ανακούφιση αλλά και μεγάλη περιέργεια. Ήξερε πολύ καλά ότι οποιοσδήποτε άλλος συγγραφέας θα μπορούσε να διδάξει στα σεμινάρια το ίδιο καλά ή και καλύτερα από αυτόν, και δεδομένου ότι το πανεπιστήμιο κέρδιζε ολοένα σε γόητρο, δεν θα ήταν δύσκολο ένας νέος συγγραφέας, πιο καταξιωμένος και πιο διάσημος, να δεχόταν να πάρει τη θέση του. Ο Μένκελ διέθετε αρκετή λογική ώστε να έχει επίγνωση ότι δεν ήταν ο καλύτερος καθηγητής του κόσμου και ότι δεν συγκαταλεγόταν ανάμεσα στους είκοσι πέντε συγγραφείς που εκτιμούν περισσότερο οι κριτικοί –ούτε καν ανάμεσα στους πενήντα. Οπότε προστι τόση μεγαλοψυχία; Γιατί δεν τον έδιωχναν; Γιατί δεν μπορούσαν να κάνουν χωρίς αυτόν ή χωρίς ορισμένους άλλους, όπως ο Αδόλφο Μπλάθκεθ, ο ταλαίπωρος καθηγητής Φιλοσοφίας του Δικαίου που μιλούσε με τη μύτη και μπερδεύε τα λόγια του; Ή η Ντορίντα Γκαρθία που δίδασκε Εισαγωγή στη Λογοτεχνία του 20ού αιώνα και ήταν τόσο παλαιών αρχών ώστε κοκκίνιζε κάθε φορά που μιλούσε για τον Μπουκόφσκι ή τον Χένρι Μίλερ; Κάποιο λάκκο έχει η φά-

βα, σκεφτόταν ο Μένκελ. Πού κρυβόταν η παγίδα, το μυστήριο αυτής της αναπάντεχης καλοτυχίας που τους επέτρεπε να κρατήσουν τις θέσεις τους;

Η εξήγηση ήταν πολύ απλή. Αν και όλοι πίστευαν ότι η Σύγκλητος είχε σεβαστεί τις θέσεις τους για λόγους συναδελφικότητας, στην πραγματικότητα αυτό που έπρεπε να αποφευχθεί πάση θυσία ήταν να βγουν στη φόρα οι ενδοπανεπιστημιακές υποθέσεις του Λουίς ντε Καμόενς από «καλοθελητές» πρώην καθηγητές που, όταν θα προσλαμβάνονταν σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, θα έλεγαν με πόσο ηλίθιους φοιτητές είχαν να κάνουν και τι φρικτά διαγωνίσματα έπρεπε να βαθμολογούν με τη βάση –στην καλύτερη των περιπτώσεων– για να ανταποκριθούν στους αρχικούς στόχους των ιδρυτών. Υπήρχε κίνδυνος να μιλούσε κανείς για κείνες τις θλιβερές συνελεύσεις των διδασκόντων, στις οποίες ο πρύτανης ικέτευε τους καθηγητές να κάνουν τα στραβά μάτια στα ορθογραφικά λάθη, στις απουσίες, στην παντελή άγνοια και την απόλυτη βλακεία, και να μοιράσουν απλόχερα βαθμούς. Όχι, το Λουίς ντε Καμόενς είχε ανάγκη από ένα βολικό νόμο σιωπής ώστε να μη δώσει κανείς λογαριασμό για κείνα τα σκοτεινά χρόνια. Οπότε είχε επιβληθεί μια φιλική ομερτά που τη συντηρούσαν οι αξιοπρεπείς μισθοί, τα λογικά ωράρια και οι καλές συνθήκες εργασίας.

Βέβαια, επειδή πλησίαζε ο καιρός της δόξας, το πανεπιστήμιο προσέλαβε καμιά εικοσαριά καινούργιους καθηγητές, που αποτελούσαν εγγύηση λόγω της προϋπηρεσίας τους σε διάφορα δημόσια πανεπιστήμια. Είχαν φύγει από κει τρέχοντας για να γλιτώσουν από τους απαράδεκτους μισθούς και την περίπλοκη ενδογαμία ενός συστήματος που δεν ήταν πάντα δίκαιο σε ό,τι αφορούσε τις προαγωγές και τους προβιβασμούς. Εκείνοι οι άντρες, εκείνες οι γυναίκες, ήρθαν στο Λουίς ντε Καμόενς παρασυρμένοι από το τραγούδι των

σειρήνων που μιλούσε για γενναιόδωρες αμοιβές και άνετες συνθήκες διδασκαλίας: τάξεις με λίγους σπουδαστές, ατσάλινη πειθαρχία, απόλυτος έλεγχος των φοιτητών και απόλυτη ελευθερία στη διδασκαλία: μέσα στο χαλαρό πλαίσιο κάποιου προγράμματος, ο καθένας δίδασκε όπως ήθελε και μάλιστα ό,τι ήθελε. Δεν είχε σημασία πώς λεγόταν το μάθημα που έκαναν, οι καθηγητές είχαν το ελεύθερο να προσαρμόζουν το περιεχόμενο κατά βούληση. Έτσι, αν η φοίτηση στο πανεπιστήμιο είχε γίνει ο πρωταρχικός στόχος χιλιάδων μελλοντικών διπλωματούχων, μια θέση στο διδακτικό προσωπικό αποτελούσε διακαή πόθο για τους υποψήφιους διδάκτορες.

Πρέπει να πούμε ότι οι νεοπροσληφθέντες καθηγητές κοίταζαν αφ' υψηλού τους βετεράνους συναδέλφους τους –οι οποίοι προφανώς διέθεταν λιγότερη εξυπνάδα και προσόντα από τους ίδιους– και έφτιαχναν στο μυαλό τους διάφορα σατανικά σενάρια για να δικαιολογήσουν την παραμονή στο Λούις ντε Καμόνες ανθρώπων όπως ο καθηγητής Μπλάθκεθ, που μπέρδευε τη γλώσσα του, ή η καθηγήτρια Γκαρθία, που ζούσε με την απειλή του κοκκινίσματος κάθε φορά που πήγαινε να διαβάσει δυνατά ένα απόσπασμα από ένα σύγχρονο μυθιστόρημα, καθώς την τρομοκρατούσε η ιδέα και μόνο ότι μπορεί να συναντούσε στο κείμενο λέξεις όπως *κώλος* ή *πηδιέμαι*. Γιατί τους κρατούσαν; Γιατί σε ένα πανεπιστήμιο της ελίτ συνέχιζαν να βασιλεύουν στην ταπεινή επικράτεια τους –στο αντικείμενο που δίδασκαν– αυτοί οι ελαφρώς γελοίοι τύποι; Γιατί δεν τους έστελναν σπιτάκι τους; Γιατί δεν επέτρεπαν σε άλλους πιο καταρτισμένους, με περισσότερα προσόντα και με μεγαλύτερη ακαδημαϊκή αίγλη, να πάρουν τις θέσεις που κατείχαν άτομα ανάξια λόγου, όπως η Ντορίντα Γκαρθία και ο Αλφόνσο Μπλάθκεθ; Καθώς δεν υπήρχε απάντηση σε αυτό το ερώτημα, που κανείς δεν τολ-

μούσε να το εκφράσει δυνατά, οι πιο προικισμένοι καθηγητές περιορίζονταν να περιφρονούν ανοιχτά όσους, κατά τη γνώμη τους, «δεν ανταποκρίνονταν στις περιστάσεις». Από την άλλη, οι περιφρονημένοι είχαν επίγνωση της αντιπάθειας που γεννούσαν στους συναδέλφους τους, αλλά, καθότι ο πόλεμος που δέχονταν δεν ήταν και τίποτα το ιδιαίτερο και περιοριζόταν σε λοξές ματιές, σαρδόνια χαμόγελα και σήκωμα του φρυδιού, πήραν τη σοφή απόφαση να αγνοούν τις προκλήσεις και να σκέφτονται «ας κάνω εγώ τη δουλίτσα μου και τι με νοιάζει»... Πάντως, παρά τις δυσκολίες, στο Λούις ντε Καμόνες η συνύπαρξη του διδακτικού προσωπικού ήταν πολύ πιο αρμονική απ' ό,τι σε άλλα κέντρα σπουδών.

Αυτό που καθυσόχαιζε τον Μάριο Μένκελ ήταν ότι ήξερε πως τον ίδιο δεν τον αμφισβητούσαν όσο τους άλλους. Το μάθημά του ήταν αρκετά ειδικό, χωρίς ιδιαίτερη βαρύτητα στο πρόγραμμα σπουδών, και τον ίδιο δεν τον ενδιέφερε καθόλου να μπει σ' αυτό το παιχνίδι των παράλογων συγκρούσεων προκειμένου να αποκτήσει ακαδημαϊκή δόξα. Δεν διέθετε καν διδακτορικό, το αντικείμενό του ανήκε στα λεγόμενα «μαθήματα επιλογής» και κρατιόταν μακριά απ' όλο αυτό το παζάρι ματαιοδοξίας που είχε καταντήσει η πανεπιστημιακή ζωή. Ο Μένκελ ήξερε ότι δεν αποτελούσε απειλή. Ήταν κάτι που του συνέβαινε από παιδί: δεν ένιωθε ποτέ κανείς, ούτε στο ελάχιστο, να απειλείται από αυτόν. Ίσως είχε να κάνει με το παρουσιαστικό του, που φανέρωνε άνθρωπο άκακο κι αδύναμο, ίσως με τη θαμπή προσωπικότητά του, ίσως με τη δειλία του, την οποία είχε καταφέρει εν μέρει να αποβάλει με τον καιρό, πάντως ποτέ κανείς δεν είδε στο πρόσωπό του έναν αξιόμαχο ανταγωνιστή. Όχι ότι λυπόταν γι' αυτό, κάθε άλλο. Είχε ζήσει σαράντα επτά χρόνια αγνοώντας πώς λειτουργούν τα μικρά κέντρα εξουσίας, μακριά από τους ανταρτοπόλεμους που ξεσπούν καθημερινά

σε καθέναν από τους ομόκεντρους κύκλους της σύγχρονης κοινωνίας απέχοντας οικειοθελώς από τους περίπλοκους μηχανισμούς της ζήλιας και του φθόνου. Κάθε φορά που το σκεφτόταν, ένιωθε τυχερός που είχε γεννηθεί και μεγαλώσει με αυτό τον τρόπο, που είχε ένα χαρακτήρα τόσο ελάχιστα μαχητικό, τόσο βολικά άχρωμο, γκριζο.

Ούτε και η καθηγήτρια Μπεατρίθ Μιγιάρες υπήρξε ποτέ αντικείμενο αμφισβήτησης. Δίδασκε Ιστορία και Ιστορία του Κινηματογράφου στους σπουδαστές Ανθρωπιστικών Επιστημών και Επικοινωνιολογίας, και ήταν μια γυναίκα ευχάριστη, γεμάτη ζωντάνια, αρκετά έξυπνη και καλά καταρτισμένη –είχε κάνει διδακτορικό στο Πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϊ–, γι' αυτό υπήρχαν πολλοί που δεν μπορούσαν να καταλάβουν πώς και ξέπεσε στο Λουίς ντε Καμόενς εκείνα τα διόλου ένδοξα χρόνια, ενώ θα μπορούσε να επιδιώξει μια πολύ καλύτερη θέση. Για μια διδάκτορα από το Μπέρκλεϊ, δεν θα ήταν και το όνειρό της να διδάσκει ένα τσούρμιο ηλίθιων φλώρων. Όμως η Μπεατρίθ Μιγιάρες είχε ήδη ένα χρόνο στην Ισπανία που έψαχνε για δουλειά, στέλνοντας βιογραφικά και επιδεικνύοντας, όλο και πιο απελπισμένα, τον ανώτερο τίτλο σπουδών της από ένα αμερικάνικο πανεπιστήμιο, όταν της μίλησαν για το Λουίς ντε Καμόενς, κι έτσι δέχτηκε την πρώτη πρόταση που της έκαναν. Ο Μάριο Μένκελ ευχαριστούσε κάθε μέρα την τύχη για τα τερτίπια της: αν και προοριζόταν για κάτι καλύτερο, η Μπεατρίθ Μιγιάρες είχε δεχτεί τελικά ένα μέτριο πόστο σε ένα μέτριο πανεπιστήμιο: όπως κι εκείνος. Ήταν γεννημένοι για άλλα πράγματα –μεγαλύτερα η Μπεατρίθ, μικρότερα εκείνος– και η ζωή τους έκανε να συναντηθούν στα μισά της διαδρομής.

Το περίεργο είναι ότι η Μπεατρίθ Μιγιάρες ήταν πολύ ικανοποιημένη με την τύχη της, το ίδιο κι ο Μάριο Μέν-

κελ με τη δική του. Ανήκε στους ανθρώπους που, χάρη στην ανάπτυξη μιας εξαιρετικής ικανότητας προσαρμογής στις καταστάσεις, δεν σπαταλούσαν περισσότερο χρόνο, πέρα από τον άκρως απαραίτητο, σκαλίζοντας τα πράγματα. Ναι, όταν σπούδαζε στο Μπέρκλεϊ, η Μπεατρίθ πίστευε ότι την περίμεναν πολύ πιο συναρπαστικές δουλειές από τη διδασκαλία σε ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο, που ο σκοπός του ήταν να πλημμυρίσει τον κόσμο μ' ένα σωρό άσχετους, αφού πρώτα τους παρείχε μια επίφαση μόρφωσης, αλλά τι να 'κανε; «Θα έρθουν καλύτερες μέρες», έλεγε στον εαυτό της, και ήρθαν όταν το πανεπιστήμιο άλλαξε κατηγορία κι έγινε πρότυπο κέντρο σπουδών. Η Μπεατρίθ ανταμείφθηκε για το σοφό συνδυασμό υπομονής και προσόντων: την όρισαν αντικοσμητόρα στο Τμήμα Ανθρωπιστικών Επιστημών, και κατάφερε τελικά να κάνει πράξη όλα όσα έμαθε στην άλλη άκρη του Ατλαντικού. Επιπλέον, έγινε ένας από τους βασικούς οργανωτές του προγράμματος ανταλλαγών χάρη στις επαφές της με αρκετά αμερικάνικα πανεπιστήμια.

Όταν η Μπεατρίθ Μιγιάρες πήρε προαγωγή, ο Μάριο Μένκελ έκλεινε ήδη τρία χρόνια και έξι μήνες ερωτευμένος μαζί της. Φυσικά, ήταν ένας έρωτας κρυφός: απ' όταν την πρωτοείδε, σε μια συνέλευση καθηγητών στις αρχές της σχολικής χρονιάς, ο Μένκελ την κατέταξε σε κάτι το άπιαστο, κι έτσι αρκέστηκε να τη λατρεύει κρυφά, θεωρώντας μεγάλη παρηγοριά το γεγονός ότι είχε κερδίσει την εμπιστοσύνη της και διατηρώντας μαζί της μια σχέση που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί φιλική. Ένας πιο έμπειρος ή λιγότερο ντροπαλός από τον Μάριο Μένκελ, θα είχε πάρει θάρρος από τις εκδηλώσεις συμπάθειας που του πρόσφερε απλόχερα η Μπεατρίθ, αυτός όμως πίστευε τόσο ακράδαντα ότι δεν ήταν αντάξιός της –ήταν πιο έξυπνη, πιο πνευματώδης και σαφώς πιο ελκυστική εμφανισιακά– που

ούτε καν του περνούσε απ' το μυαλό ότι θα μπορούσε να ανταποκριθεί. Χρόνια αργότερα, όταν η Μπεατρίθ του σύστησε τον άντρα με τον οποίο σκεφτόταν να παντρευτεί, ο Μένκελ δοκίμασε μία απ' τις πιο πικρές εκπλήξεις της ζωής του: ο εκλεκτός της καρδιάς της ήταν ένας κοινός τύπος, εντελώς άχαρος, τόσο κατσούφης, που άγγιζε τα όρια της αγένειας, στόκος κι αστοιχείωτος. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο Μπάλντο Γκόμεθ τον είχε χαιρετήσει με μια χλιαρή χειραψία μουρμουρίζοντας δυο-τρεις ακατανόητες λέξεις, που έκαναν σαφές ότι δεν είχε το παραμικρό ενδιαφέρον να γνωρίσει λίγο καλύτερα το συνάδελφο της μνηστής του.

Εκείνη τη μέρα, ο Μάριο Μένκελ γύρισε σπίτι του σατισμένος: είχε πείσει τον εαυτό του ότι ο εκλεκτός της Μπεατρίθ Μιγιάρες θα ήταν σαν εκείνη, ένας τύπος όμορφος, πρόσχαρος, επικοινωνιακός, ένας άντρας πρώτης τάξεως, ένας τόσο διαφορετικός από τον ίδιο τον Μένκελ, που δεν θα είχε ούτε καν το δικαίωμα να τον ζηλεύει, εφόσον θα ανήκε σ' εκείνα τα χαρισματικά πλάσματα που έρχονται στον κόσμο μόνο και μόνο για να ξεχωρίσουν από τους άλλους. Αντί γι' αυτό το τέλειο μοντέλο, η Μπεατρίθ είχε διαλέξει έναν άντρα άχρωμο, κοινότοπο, εντελώς ξενέρωτο που κάποια στιγμή –όπως διαισθανόταν ο Μένκελ– θα μπορούσε να γίνει πραγματικά ανυπόφορος.

Ο Μένκελ πήγε στο γάμο της Μπεατρίθ με την καρδιά ραγισμένη κι ένα κουστούμι που του 'πεφτε μεγάλο –στην πραγματικότητα, έτσι του 'πεφταν όλα του τα ρούχα– κι ένα σχόλιο που ακούστηκε στο τραπέζι, το οποίο μοιραζόταν με άλλους συναδέλφους από το πανεπιστήμιο, ήταν το κερασάκι στην τούρτα για την ήδη κακή ψυχολογία του. Κάποια γλώσσα λύθηκε από το αλκοόλ και –εκφράζοντας σίγουρα το κοινό αίσθημα– τόλμησε να ρωτήσει δυνατά πώς

μόρρεσε η Μπεατρίθ να παντρευτεί ένα υποκείμενο όπως ο Μπάλντο Γκόμεθ.

«Γιατί αυτόν βρήκε διαθέσιμο», απάντησε ο Οριόλ Σάντσεθ, που κι αυτός τα 'χε κοπανήσει. «Μια γυναίκα, όταν πατήσει τα σαράντα, παύει να πιστεύει ότι είναι σε θέση να διαλέξει, και τα φτιάχνει με τον πρώτο που θα της το ζητήσει».

Ακολούθησε ένας καταιγισμός από εξοργιστικές διαμαρτυρίες των γυναικών, αντρικά αντεπιχειρήματα και σχόλια λίγο-πολύ χοντροκομμένα, στα οποία ο Μένκελ προφανώς και δεν συμμετείχε. Όμως εκείνη τη νύχτα επέστρεψε στο σπίτι του νιώθοντας ανίσχυρος και δυστυχημένος, γιατί εκείνη η κουβέντα είχε επιβεβαιώσει αυτό που υποψιαζόταν βδομάδες τώρα: ότι η Μπεατρίθ Μιγιάρες, όπως είχε παντρευτεί τον Μπάλντο Γκόμεθ, θα μπορούσε κάλλιστα να είχε παντρευτεί εκείνον. Ωστόσο ο Μάριο Μένκελ είχε φτάσει αργά σ' αυτό το συμπέρασμα, όπως και σε πολλά άλλα θέματα στη ζωή του.

Γνωρίζοντας ότι είχε χάσει αυτή τη φανταστική ευκαιρία με δική του υπαιτιότητα, ο Μένκελ αποφάσισε να αρκестεί σε αυτό που για κείνον δεν ήταν διόλου ευκαταφρόνητη κατηγορία: τη σιγουριά ότι η Μπεατρίθ τον εκτιμούσε και το γεγονός ότι μπορούσε να μοιραστεί μαζί της μερικά λεπτά, σχεδόν κάθε μέρα, όταν αντάμωναν στους διαδρόμους του πανεπιστημίου ή στην αίθουσα των καθηγητών, κι εκείνη του χάριζε ένα από τα αστραφτερά της χαμόγελα πριν ξεκινήσει μαζί του μια σύντομη κουβεντούλα, που για λίγες στιγμές έδινε νόημα στην άχρωμη και πεζή ζωή αυτού του άμοιρου καθηγητή Δημιουργικής Γραφής.